

TNO Quality of Life

Prevention and Health

Wassenaarseweg 56
P.O. Box 2215
2301 CE Leiden
The Netherlands

www.tno.nl

T +31 71 518 18 18

F +31 71 518 19 01

info-zorg@tno.nl

TNO report

KvL/GB 2010.014

National Report - The Netherlands

Date	February 2010
Author(s)	A. Etman E.C.P.M. Tak A.M.J. Chorus M. Hopman-Rock
Assignor	Executive Agency for Health and Consumers & Ministry of Health, Welfare and Sport
Project number	031.14250
Number of pages	48 (incl. appendices)
Number of appendices	5

All rights reserved. No part of this report may be reproduced and/or published in any form by print, photoprint, microfilm or any other means without the previous written permission from TNO.

All information which is classified according to Dutch regulations shall be treated by the recipient in the same way as classified information of corresponding value in his own country. No part of this information will be disclosed to any third party.

In case this report was drafted on instructions, the rights and obligations of contracting parties are subject to either the Standard Conditions for Research Instructions given to TNO, or the relevant agreement concluded between the contracting parties. Submitting the report for inspection to parties who have a direct interest is permitted.

© 2010 TNO

Summary

This report presents the process of building a national alliance. Work Package 2 (WP2) has been split up in three phases: 1) Analyzing existing national alliances; 2) Bilateral talks; 3) Alliance formation.

In the first phase, 21 existing alliances were analyzed using a scoring system. Eventually, two alliances scored best: Fit for Life The Netherlands and Fieldlab 'Vital Elderly'. Therefore, bilateral talks with the coordinators of both alliances took place. During the second phase, it became clear that no need exists of forming a new alliance. Also, most organizations were involved in one or both alliances. This made us decide to form a workgroup 'sedentary older adults' within Fit for Life The Netherlands in accordance with the founders of this alliance. The workgroup, existing of 13 organizations, will aim at promoting physical activity among sedentary older people in The Netherlands.

The planning process leading to action plans will start in February 2010. This process will be supported by the PASEO team. NISB will be responsible for the administrative and planning process as well as the coordination of Fit for Life The Netherlands. TNO will act as a facilitator.

Contents

	Summary	2
1	Introduction.....	4
1.1	General objective of PASEO	4
1.2	Objective of Work Package 2	4
1.3	PASEO project The Netherlands	4
2	Methods	5
2.1	Phase 1: Analyzing existing national alliances	5
2.2	Phase 2: Bilateral talks.....	5
2.3	Phase 3: Alliance formation.....	5
3	Results.....	7
3.1	Phase 1: Analyzing existing national alliances	7
3.2	Phase 2: Bilateral talks.....	8
3.3	Phase 3: Alliance formation.....	10
4	Discussion	14
	Appendices	
	A Bilaterale gesprekken PASEO WP2: ‘Bewegestimulering van sedentaire ouderen’	
	B Samenvatting Fase 1 WP 2	
	C Samenvatting fase 2 WP 2	
	D Verslag eerste officiële bijeenkomst PASEO werkgroep	
	E Startdocument vorming van een werkgroep ‘Sedentaire Ouderen’ binnen <i>Fit For Life</i> <i>Nederland</i>	

1 Introduction

1.1 General objective of PASEO

The PASEO project pursues the general objective to strengthening capacities for the promotion of health through physical activity among sedentary older people. Capacity strengthening will focus primarily on building intersectoral structures and intra-organizational means.

1.2 Objective of Work Package 2

The objective of Work Package 2 (WP2) is to set up national or (where appropriate) regional alliances to strengthen capacities for health promotion through physical activity among sedentary older people, or to extend the scope of suitable existing alliances by this issue. An alliance is defined as ‘a partnership between two or more parties that pursue a set of agreed upon goals in health promotion’ (WHO Health promotion glossary). In order to accomplish the objective of WP2 we distinguished three phases: 1. Analyzing existing national alliances; 2. Bilateral talks; 3. Alliance formation.

1.3 PASEO project The Netherlands

TNO Quality of Life (TNO Kwaliteit van Leven in Dutch) is the associated partner and collaborates with the Netherlands Institute for Sport and Physical Activity (Nederlands Instituut voor Sport en Bewegen, NISB in Dutch) in carrying out the PASEO project in The Netherlands. Besides the EAHC (Executive Agency for Health and Consumers) the project is financed by the Dutch Ministry of Health, Welfare and Sport.

2 Methods

2.1 Phase 1: Analyzing existing national alliances

The goal of the first phase was to give an overview of existing alliances which focus on promoting physical activity among (sedentary) older adults and to make a preselection of alliances for possible cooperation within the next future. These alliances were largely already selected in Work Package 1 (WP1) by searching through the internet and using personal contacts. The alliances were analyzed by comparing their goals with principles of the PASEO project. These principles are:

- Intersectoral (e.g. sports, health/welfare, social)
- national
- sedentary older adults as target population
- active participation of target population
  - directly or represented
- promotion of physical activity
- strengthen capacities
  - intrasectoral
  - intersectoral
  - ‘raising awareness’
- Continuing of an alliance after project ended (2011)

A coding system has been used in order to compare alliances with these principles (1 = strong comparison; 0.5 = moderate comparison; 0 = no comparison). This resulted in a total score per alliance ranging from 0 to 6. Next, a selection was made of alliances with a total score of at least 4.5. These alliances were analyzed more critically by looking at their advantages and disadvantages. Then, a selection was made of alliances which were invited to participate in bilateral talks in order to discuss possible extension of the alliance or cooperation in the future.

2.2 Phase 2: Bilateral talks

The selection of organizations for the bilateral talks was partly based on WP1. During this Work Package organizations were selected focusing on older adults and/or promoting physical activity. Also, other relevant organizations from other sectors and suggestions from other organizations were taken into account. The talks took place face to face or by telephone and focused on two main questions:

- In what matter do organizations have goals concerning promoting physical activity among sedentary older adults?
- Do organizations feel a need to form a new alliance focused on promoting physical activity among sedentary older adults?

In order to find answers to these main questions, sub questions were defined covered by three domains: goals, activities and alliances in which the organization is participating. The total amount of questions ranged from 14 to 19 depending on the answers given (e.g. participating in an alliance or not) (Appendix A).

2.3 Phase 3: Alliance formation

The first two phases provided the basis to form (or extending) an alliance. The first meeting of this alliance would give the participating organizations the opportunity to

inform each other about capacities and possibilities to be part of the new formed or extended alliance. Also, a commitment to this (new) alliance was desirable.

2.3.1 *First meeting*

The first meeting took place on November 19th, 2009. Organizations were invited being the most capable of participating (regarding their goals, activities etc.) in the desired alliance and showing the most enthusiasm. The agenda of the meeting was as follows:

1. Introduction (incl. existing alliance)
2. Organizations speaking about their capacities
3. Input of organizations not present
4. Planning

2.3.2 *Possible roles of participating organizations*

The PASEO team proposed a possible focus of a selection of organizations in accordance with their capacities as shown in Table 1. Three possible roles were identified: reaching sedentary older adults (direct or indirect), implementation of activities and support (by knowledge or policy/financially). During the meeting this proposal had been discussed.

Table 1 Classification of possible roles of participating organizations

	Reaching sedentary older adults		Activities	Support	
	Directly	Indirectly		Knowledge	Policy/ finance
Local/ community	Omroep MAX UnieKBO	GGD Nederland Movisie MO-Groep NIGZ	NISB + others	CBO Kwaliteitsinstituut TNO	Ministerie van VWS Annafonds
Healthcare	Woonzorg Nederland	Bone & Joint Decade KNGF NVFG			

We let all the organizations tell about their intentions and plans so that the other participating organizations would be informed about each others capacities and ideas. Representatives of the invited organizations were asked in advance to prepare answers to the next questions:

- Do you agree on the proposed role of your organization within the possible workgroup ‘sedentary older adults’?
- What could your organization contribute in order to promote physical activity among sedentary older adults (in your current situation)? What means do you have to accomplish this?
- Can you name possible barriers? What can possibly be done to cope with these barriers?

Organizations not present, were asked the same questions. Their reactions by e-mail were shared during the meeting.

3 Results

3.1 Phase 1: Analyzing existing national alliances

In total, 21 alliances were analyzed. Total scores ranged from 0.5 to 5.5 (Table 2). Nine alliances scored 4.5 or higher when comparing them with the PASEO principles. Of these 9 alliances, 7 alliances were excluded from bilateral talks for the following reasons (See Appendix B for detailed results):

- ‘30 minutes’: no focus on (sedentary) older adults in the near future.
- NASB: a national action plan without participating organizations, no active participation of target population.
- Humanistic Alliance: aimed at strengthening of Humanism in The Netherlands.
- Top Institute Healthy & successful aging, Taskforce Sport & Physical activity 50+ and Dutch Sports Alliance: no implementation of activities aimed at promoting physical activity.
- Silver Power: aimed at stimulating societal participation of older adults.

The alliance Fit for Life The Netherlands, and Fieldlab ‘Vital Eldery’ showed the strongest similarity with the principles of the PASEO project. These alliances were contacted in order to discuss a possible extension or cooperation in the future. The alliance Fieldlab ‘Vital Eldery’ was found less suitable to extend (compared to Fit for Life), because it is more locally active and the planning process is not fully defined yet. The coordinator of the alliance will stay informed about the PASEO project, in order to prevent an overlap in activities and we might cooperate in the future. The founders of Fit for Life The Netherlands were enthusiastic about forming a workgroup within the alliance aimed at promoting physical activity among sedentary older adults.

Table2 Total scores of the 21 analyzed alliances

Total score	Alliance	
	<i>In English</i>	<i>In Dutch</i>
0.5	Big!Move	Big!Move
1.0	-	-
1.5	-	-
2.0	-	-
2.5	Local Active Seniorgames	Lokaal Actief Seniorgames
3.0	Alliance 'Physical activity' Platform for innovative social entrepreneurship Coalition against loneliness National alliance aimed at improving problematic neighbourhoods	Alliantie 'bewegen' Buurtalliantie Coalitie Erbij Landelijke alliantie Krachtwijken
3.5	Active Advice Knowledge network falls prevention National program senior care	Actief Advies Kennisnetwerk valpreventie Nationaal programma ouderenzorg
4.0	Project aimed at reducing diabetes or diabetes complications Dutch Platform Elderly and Europe	Beweegkuur Nederlands Platform Ouderen en Europa (NPOE)
<i>Alliances scoring ≥ 4.5</i>		
4.5	Fit for Life The Netherlands Humanistic alliance National Action plan Sport and Physical activity Dutch Sports Alliance Fieldlab 'Vital Elderly'	Fit for Life Nederland* Humanistische alliantie Nationaal Actieplan Sport en Bewegen (NASB) Nederlandse Sport Alliantie (NSA) Proeftuin 'Vitale Ouderen'*
5.0	'Silver Power' (Project aimed at societal involvement of seniors)	Zilveren Kracht
5.5	30 minutes Taskforce Sport & Physical activity 50+ Top Institute Healthy & successful Aging	30 minuten bewegen Taskforce sport & bewegen 50+ TopInstituut Gezond & succesvol Ouder Worden (Ti-Go)

*Show most similarities with important PASEO principles

3.2 Phase 2: Bilateral talks

3.2.1 Participants

In total, 36 organizations were invited to participate in bilateral talks. Eleven organizations did not respond to the invitation, which resulted in 25 bilateral talks. Table 3 shows these 25 organizations and the sector to which they belong. Appendix C shows the detailed results of the bilateral talks.

Table 3 Organizations participating in bilateral talks

Sector	Participating organizations	
	In English	In Dutch
Media	Arko Sports Media Dutch broadcast organization for elderly	Arko Sports Media Omroep MAX
Social	Dutch association for seniors National Societal Entrepreneurs Group Movisie Netherlands Institute for Health Promotion and Disease Prevention Dutch association for seniors	ANBO 50+ MO-groep Movisie NIGZ UniekBO
Sports	Ministry of Health, Welfare and Sport Dutch Olympic Committee * Dutch Sports Federation Society for Sport and Municipalities W.J.H. Mulier Institute	Min. VWS sport NOCNSF VSG (Veren. Sport en Gemeenten) W.J.H. Mulier Instituut
Health/welfare	Anna Foundation Bone and Joint Decade CBO Quality Institute Consumer and Safety Municipalities and Health Service Royal Dutch Society for Physical Therapy The Royal Dutch Medical Association Dutch College of General Practitioners Alliance for Older Migrants Dutch Institute of Allied Health Care National Organization Physiotherapists in Geriatrics Vilans VSB Foundation	Annafonds Bone and Joint Decade CBO Kwaliteitsinstituut Consument en Veiligheid GGD Nederland KNGF KNMG NHG NOOM Npi NVFG Vilans VSBfonds
Other (i.e. housing)	Senior Housing Organization	Woonzorg Nederland

3.2.2 Results per sub domain

Domain 1: Goals

- Within all 25 organizations, sedentary older adults are part of the target group in a direct or indirect (via intermediates) way.
- Inactivity of older adults is seen as a societal problem.
- Some of the sports organizations find the target group 'sedentary older adults' too small and think that sports are not an appropriate mean to get these adults physically active.

Domain 2: Activities

- There is a great diversity of activities and means to promote physical activity.
- There is little known about the amount of sedentary older adults which can be reached.
- The majority of the organizations reach sedentary older adults indirect via intermediates (such as municipalities or physiotherapists); three organizations can reach older adults directly.
- By cooperating, organizations see possibilities to connect different sectors.
- Three organizations are most preferred to cooperate with: NISB, representatives of associations for seniors, and Fit for Life The Netherlands.
- A lack of financial means is seen as the biggest barrier in carrying out activities.

Domain 3: Alliances

- Of organizations involved in existing alliances, most are involved in Fit for Life The Netherlands and Fieldlab 'Vital Eldery'.
- There are enough possibilities within the existing alliances to work out promotion of physical activity among sedentary older adults.

*3.2.3 Answers to the main questions**In what matter do organizations have goals concerning promoting physical activity among sedentary older adults?*

Organizations are conscious that inactivity of older adults is a societal problem. However, only a few organizations have formulated goals specifically focused on sedentary older adults. Moreover, for a lot of organizations it is unknown how (many) sedentary older adults can be reached.

Do organizations feel a need to form a new alliance focused on promoting physical activity among sedentary older adults?

There is no great need to form a new alliance focused on promoting physical activity among sedentary older adults. Within existing alliances there is enough room to work out goals focused on this topic.

3.3 Phase 3: Alliance formation

We proposed to form a workgroup within the existing alliance Fit for Life The Netherlands aimed at promoting physical activity among sedentary older adults. First of all, because the results of the bilateral talks showed that there is no need to form a new alliance. Secondly, the organizations involved in Fit for Life The Netherlands, find this alliance suited to extend. Thirdly, Fit for Life is enthusiastic to extend their alliance. During the first meeting this proposal and the proposed roles of the organizations were discussed.

*3.3.1 First meeting**Participants*

In total 15 participants were invited (Table 4). All organizations were willing to be present at the meeting. However, due to logistic problems (i.e. full agenda), 5 organizations were not able to be present. One organization did not show up. Appendix D includes the minutes of this meeting.

Table 4 List of participants of the first meeting

Participants of the first meeting		
<i>In English</i>	<i>In Dutch</i>	<i>Sector</i>
<i>Present</i>		
Municipalities and Health Service	GGD Nederland	Health/welfare
Dutch broadcast organization for elderly	Omroep Max	Media
National Organization Physiotherapists in Geriatrics	NVFG	Health/welfare
CBO Quality Institute	CBO Kwaliteitsinstituut	Health/welfare
Dutch association for seniors	UniekBO	Social
Ministry of Health, Welfare and Sport	Ministerie van VWS sport	Sport
Netherlands Institute for Health Promotion and Disease Prevention	NIGZ	Social
Bone and Joint Decade	Bone and Joint Decade	Health/welfare
TNO Quality of Life	TNO Kwaliteit van Leven	Health/welfare
<i>Not present</i>		
Anna Foundation ^{a, b}	Annafonds	Health/welfare
Royal Dutch Society for Physical Therapy	KNGF	Health/welfare
National Societal Entrepreneurs Group	MO-groep	Social
The Netherlands Institute for Sport and Physical Activity	NISB	Sports
Senior Housing organization ^b	Woonzorg Nederland	Other (i.e. housing)

^a Did not show up

^b Dropped out after the meeting

3.3.2 *Proposal of extending Fit for Life The Netherlands*

During the first meeting, the PASEO team proposed to form a workgroup ‘sedentary older adults’ within Fit for Life The Netherlands (Official kick-off: December 2nd 2009). Fit for Life is an intervention network aimed at promoting physical activity among older adults aged 50 years and older. This alliance will be coordinated by our collaborating partner, NISB. The workgroup ‘sedentary older adults’ will focus on inactive older adults, while other organizations within Fit for Life with mainly focus on active elderly. All participants agreed on forming this workgroup.

The planning process of the workgroup will ‘progress’ according to the PASEO project methodology.

3.3.3 *Capacities of the organizations*

Do you agree on the proposed role of your organization within the possible workgroup ‘sedentary older adults’?

All organizations agreed on the proposed classification as a basis for the planning process in WP3.

What could your organization contribute in order to promote physical activity among sedentary older adults (in your current situation)? What means do you have to accomplish this? (See Appendix D for detailed results)

Reaching (sedentary) older adults

Two organizations can reach a lot of (sedentary) older adults in a direct way. The *Dutch broadcast organization for elderly* has 240.000 members and are able to promote exercise programs during television programs. The *Dutch association for seniors* has 325.000 members. The *National Societal Entrepreneurs Group* reaches 50% of community dwelling older adults (75+), and 90-95% of the vulnerable older adults (75+).

Support

CBO Quality Institute and *Ministry of Health, Welfare and Sport* can play supporting roles. They mainly support professionals about guidelines & implementation projects.

The *Ministry of Health, Welfare and Sport* supports Fit for Life Nederland and the workgroup financially.

‘Raising awareness’

The need for ‘raising awareness’ is addressed by different organizations. The *National Societal Entrepreneurs Group* and *National Organization Physiotherapists in Geriatrics* find it important to show the need of promoting physical activity (in home situations).

There are two organizations which can raise the awareness within municipalities and government: *Municipalities and Health Service* and the *Ministry of Health, Welfare and Sport*.

Working with themes

NISB suggests working with themes (e.g. falls prevention, technology innovation, physical activity and health). Other organizations also prefer this strategy. The *Dutch association for seniors* is already working on falls prevention (together with GGD Nederland). The *Bone and joint Decade* aims at building a virtual supermarket which could advise older adults about exercise programs aimed at preventing disease and reducing disease burden (of the locomotor system). Also, the *Royal Dutch Society for Physical Therapy* would like to focus on prevention of inactivity.

Implementation

At last, it is noted that is important to implement successful existing activities and/or projects. The *National Societal Entrepreneurs Group Netherlands* and *Institute for Health Promotion and Disease Prevention* both agreed that projects which are successful should be implemented more.

Both *Municipalities and Health Service* and *Institute for Health Promotion and Disease Prevention* state that activities should be implemented on a local level.

Can you name possible barriers? What can possibly be done to cope with these barriers?

The *National Organization Physiotherapists in Geriatrics* is a small society, therefore needs more financial support. They also addressed the need of making concrete commitments concerning goal setting, timeline etc.

3.3.4 *Final commitment to the workgroup*

Eventually, 13 organizations committed to the workgroup ‘sedentary older adults’. After the first meeting, 2 organizations dropped out of the workgroup. The Senior Housing Organization indicated a lack of time to participate, while the Anna Foundation indicated that the goal of the workgroup would not fit with their goals.

3.3.5 *Planning*

Next, the workgroup will focus on the cooperative planning process, including 6 meetings in WP3 which starts in February 2010. This process will lead to action plans aimed at promoting physical activity among sedentary older adults. All participating organizations will decide together what activities will be implemented and how the different organizations will contribute to these activities. It should be noted, that existing successful activities and/or projects of participating organizations could be part of the action plans.

During this process the workgroup will be supported by the PASEO team. NISB will take responsibilities for the administrative and planning process (including the organization of the meetings) and TNO will act as a facilitator.

All participating organizations received a start document, which shortly describes the background and essence of the workgroup 'sedentary older adults' (Appendix E).

4 Discussion

The objective of WP2 was to set up a national or (where appropriate) regional alliance to strengthen capacities for health promotion through physical activity among sedentary older people, or to extend the scope of suitable existing alliances by this issue. In order to accomplish this objective, three phases were distinguished: 1. Analyzing existing national alliances; 2. Bilateral talks; 3. Alliance formation.

During the first phase it became clear that two existing alliances showed the most similarities with principles of the PASEO project. One of these alliances, Fit for Life The Netherlands, was willing to extend their scope by forming a workgroup aimed at promoting physical activity among sedentary older adults.

Because organizations did not feel the need to form a new alliance, since there are enough initiatives in The Netherlands, we proposed the most suitable organizations to form a workgroup 'sedentary older adults' within Fit for Life The Netherlands. Thirteen organizations from different sectors (i.e. health/welfare, sports, social, media) agreed and are willing to cooperate in the near future to promote physical activity among sedentary older adults.

It should be noted that some sports organizations found the target group 'sedentary older adults' too small and think that sports are not an appropriate mean to get these adults physically active. However, still two sports organizations are willing to participate in the workgroup.

It can be said that we accomplished the goal of WP2: an existing alliance is extended which will lead to a strengthening of capacities for health promotion.

A Bilaterale gesprekken PASEO WP2: ‘Bewegstimulering van sedentaire ouderen’

Introductie

Uitgangspunten PASEO

- intersectoraal: sport, gezondheid, sociaal/welzijn, media etc.
- Nationaal
- Sedentaire ouderen als doelgroep (voldoet op geen enkele dag aan bewegnorm van 30 min. matig intensief)
- Actieve participatie doelgroep
  - o Direct of vertegenwoordigd
- Promotie van fysieke activiteit
- Versterken van capaciteiten
  - o Tussen en binnen organisaties
  - o ‘raising awareness’
- Continuering van één of meerdere allianties na afloop project (medio 2011)

PASEO

- Europees
- Doel WP2: In kaart brengen van de Nederlandse situatie
  - o In hoeverre leeft (binnen organisaties) het thema ‘bewegstimulering bij sedentaire ouderen’?
  - o Is er behoefte aan één of meerdere allianties gericht op dit thema?

Algemeen

Sector: _____

Organisatie: _____

GO/NGO

Naam vertegenwoordiger: _____

Functie: _____

Aanwezig geweest workshop: ja/nee, ander, nl.

Datum: _____

Doelstellingen

1. Ziet u inactiviteit van sedentaire ouderen als maatschappelijk probleem?
Nee / Ja
2. Heeft uw organisatie doelstellingen t.a.v. (beweegstimulering van) sedentaire ouderen?
Nee / Ja, nl.
3. Zoniet, vindt u dit onderwerp wel belangrijk genoeg om in de toekomst op de agenda te zetten?
Nee / Ja

Activiteiten

4.1 Welke activiteiten voert uw organisatie uit/kan uw organisatie uitvoeren die zich richten op beweegstimulering bij sedentaire ouderen?
4.2 Wat is uw doelgroep?

4.3 hoeveel (sedentaire) ouderen kunnen worden bereikt (per maand/jaar)?
4.4 Welke middelen heeft u hiervoor beschikbaar?
4.5 hoe worden de activiteiten gefinancierd?
4.6 Hoe worden de activiteiten gepromoot/hoe kunnen ze worden gepromoot?
5. Wat zou het uitvoeren van activiteiten kunnen belemmeren?
6. Tot welke sector behoort uw organisatie (sport, zorg, sociaal/welzijn, media etc.)?
7.1 Zou u bruggen kunnen en willen slaan tussen diverse sectoren op het gebied van bewegestimulering bij sedentaire ouderen?
Nee/ Ja

7.2 Zoja, wat is uw mogelijke bijdrage aan de afstemming tussen verschillende sectoren?
8. Zou u bewegstimulering bij sedentaire ouderen alleen willen aanpakken of met meerdere organisaties? Welke organisaties?

Alliantie

9.1 Is uw organisatie aangesloten bij één of meerdere allianties of netwerken gericht op bewegstimulering bij ouderen?
Nee / Ja, nl.
9.2 Zoja, ziet u de mogelijkheid bewegstimulering van sedentaire ouderen aan te pakken binnen de alliantie/ het netwerk? Waarom wel/niet?
Nee / Ja, omdat ...
9.3 Zoniet, zou de organisatie willen aansluiten bij een alliantie/netwerk gericht op dit thema? Waarom wel/niet?

Indien van toepassing
10. Wat hoopt u terug te krijgen met deelname aan een alliantie?
11. Wat zijn voorwaarden/wensen om deel te nemen aan een alliantie?
12. Wat zou deelname aan een alliantie kunnen belemmeren?

Einde

B Samenvatting Fase 1 WP 2

Samenvatting Fase 1 WP 2 *Leiden, 5-8'09*

Doel

Het doel van fase 1 in WP2 is het geven van een overzicht van bestaande allianties op het gebied van bewegestimulering en ouderen en het maken van een voorselectie voor mogelijke samenwerking met één of meerdere van deze allianties.

Analyse

Door gebruik te maken van verschillende bronnen, zijn een 21-tal bestaande allianties op het gebied van bewegestimulering en ouderen geanalyseerd. De uitgangspunten van de allianties zijn beoordeeld op hun overeenkomstigheid met de volgende uitgangspunten van PASEO:

- Intersectoraal: sport, gezondheid, sociaal/welzijn, media etc.
- Nationaal
- Doelgroep: sedentaire ouderen
- Actieve participatie doelgroep (direct of vertegenwoordigd)
- Promotie van fysieke activiteit
- Versterken van capaciteiten (tussen organisaties, binnen organisaties, 'raising awareness')

Er is gebruik gemaakt van codering om aan te geven in hoeverre deze uitgangspunten terug te vinden zijn in de standpunten van de allianties. Om deze mate van overeenkomst overzichtelijk te maken, zijn er kleuren toegekend. De codering is als volgt: 1 punt (groen)= sterke overeenkomst; 0,5 punt (geel)= matige overeenkomst; 0 punten (oranje)= geen overeenkomst.

Op basis van deze analyse zijn totaalscores toegekend (0-6 punten) en is er gebruik gemaakt van dezelfde drie kleuren en hun betekenis (zie tabel 1).

Vervolgens is er een selectie gemaakt van allianties op basis van totaalscore. Gekeken is naar de 7 (1/3 deel) best scorende allianties. Deze hadden een score van boven de 4,5. Maar aangezien er in totaal 9 allianties een totaalscore hadden van 4,5 of hoger, zijn deze 9 verder geanalyseerd.

Vervolgens is er gekeken naar plus- en minpunten van deze allianties met de uitgangspunten van PASEO als hoofdzaak waarvan er enkelen zwaarder wegen dan anderen. Zo wegen het 'op nationaal niveau operen' en 'de promotie van fysieke activiteit' zwaarder dan het doel 'versterken van capaciteiten'.

Resultaten

De resultaten laten zien dat de totaalscores variëren van 0,5 tot 5,5 punten (zie tabel 1 evenals de bijlage (excel-bestand)). Tabel 1 laat een overzicht zien van de totaalscores van alle geanalyseerde allianties. Negen vertonen veel raakvlakken met PASEO (score $\geq 4,5$). De 5 geel gekleurde allianties vertonen, na verdere verdieping, weinig overeenkomst met het PASEO-project. Tabel 2 laat een overzicht zien van plus- en minpunten van de 9 allianties die in eerste instantie geselecteerd zijn evenals aangesloten partijen die mede benaderd zijn en interesse hebben getoond in PASEO. Het is af te lezen dat de doelstelling van de Humanistische Alliantie geheel niet overeenkomt met de doelstelling van PASEO. De NSA, Taskforce sport & bewegen 50+ en Ti-Go zijn niet zozeer gericht op het uitvoeren van beweging

(stimulerings)programma's, maar op kennisontwikkeling. En ook Zilveren Kracht richt zich niet specifiek op stimulering van fysieke activiteit van ouderen maar op participatie in de samenleving. De in tabel 1 groen gekleurde allianties overgebleven allianties, Er is te zien dat de 4 overgebleven allianties (groen gekleurd in tabel 1), een grote overeenkomst laten zien in uitgangspunten evenals overeenkomstige aangesloten partijen en partijen die geïnteresseerd zijn in het PASEO-project.

Tabel 1. Totaalscores van de 21 allianties

Score	Allianties
0,5	Big!Move
1,0	-
1,5	-
2,0	-
2,5	Lokaal Actief Seniorgames
3,0	Alliantie bewegen Buurtalliantie Coalitie Erbij Landelijke alliantie Krachtwijken
3,5	Actief Advies Kennisnetwerk valpreventie Nationaal programma ouderenzorg
4,0	Beweegkuur Nederlands Platform Ouderen en Europa (NPOE)
4,5	Fit for Life Nederland Humanistische alliantie Nationaal Actieplan Sport en Bewegen (NASB) Nederlandse Sport Alliantie (NSA) Proeftuin 'De Vitale Oudere'
5,0	Zilveren Kracht
5,5	30 minuten bewegen Taskforce sport & bewegen 50+ TopInstituut Gezond en succesvol Ouder Worden (Ti-Go)

Tabel 2. Plus- en minpunten van de 9 allianties met een totaalscore >4,5

Alliantie	Pluspunten	Minpunten	Overeenkomstige partijen PASEO
<i>30 minuten bewegen</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Doel: bewegestimulering van de hele Nederlandse bevolking - versterken capaciteiten: 'raising awareness' - intersectoraal - ouderen vertegenwoordigd 	<ul style="list-style-type: none"> - Gericht op hele bevolking daardoor in de nabije toekomst (tot 2011) niet gericht op (sedentaire) ouderen 	TNO, Consument & Veiligheid, NIGZ, Omroep Max, Min. VWS
<i>Fit for Life Nederland</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Doel: met een steeds groter wordende groep in beweging komen en blijven - intersectoraal - versterken capaciteiten 	<ul style="list-style-type: none"> - gericht op 45+ - ouderen niet vertegenwoordigd - in beginfase (+-) 	Min. VWS, MO-groep, Mulier Instituut, NISB, NOC*NSF, TNO, UniekBO
<i>Humanistische alliantie</i>	<ul style="list-style-type: none"> - intersectoraal - nationaal operend - ouderen vertegenwoordigd - versterken capaciteiten 	<ul style="list-style-type: none"> - bieden alternatieven voor sociale vragen - missie: voor de afzonderlijke lidorganisaties beter mogelijk maken eigen doelstellingen te realiseren - humanisme in Nederland versterken 	Geen
<i>NASB</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Doel: meer burgers (m.n. volwassenen(18+) en jeugdigen) kiezen voor een actieve leefstijl - intersectoraal 	<ul style="list-style-type: none"> - ouderen niet vertegenwoordigd 	Min. VWS, NOC*NSF, NISB, VSG, GGD, Movisie
<i>NSA</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Doel: ontwikkelen, vernieuwen en in praktijk brengen van een duurzame recreatieve sport- en bewegingscultuur in Nederland - ouderen vertegenwoordigd - versterken capaciteiten 	<ul style="list-style-type: none"> - leveren informatie over sociaal beleid, geen uitvoering van beweegprogramma's 	Geen
<i>Proeftuin 'De Vitale Oudere'</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Doel: zelfredzaamheid, participatie en kwaliteit van leven van ouderen (55+) - bevorderen via bewegen en voeding - intersectoraal - ouderen vertegenwoordigd - versterken capaciteiten 	<ul style="list-style-type: none"> - lokaal testen - in beginfase (+-) 	Consument&Veiligheid, Movisie, NIGZ, NISB, NPI, KNGF, TNO, (nog in overleg: NOC*NSF, RIVM, VSG)

<i>Taskforce sport en bewegen</i> 50+	<ul style="list-style-type: none"> - Doel: lokale organisaties bij elkaar brengen om 50-plussers in beweging te brengen en houden - intersectoraal - ouderen vertegenwoordigd - versterken capaciteiten 	<ul style="list-style-type: none"> - Richt zich op uitwisseling van informatie, geen uitvoering van beweegprogramma's - Einddatum: maart 2010 	NISB, VWS, NOC*NSF
<i>Ti-Go</i>	<ul style="list-style-type: none"> - bevorderen van het actief en zelfstandig functioneren van ouderen - ouderen vertegenwoordigd - brug met onderwijs - versterken capaciteiten 	<ul style="list-style-type: none"> - geen uitvoering beweegprogramma's 	RIVM, TNO
<i>Zilveren kracht</i>	<ul style="list-style-type: none"> - ouderen centraal - intersectoraal - ouderen vertegenwoordigd - versterken capaciteiten 	<ul style="list-style-type: none"> - gericht op participatie, niet zozeer op fysiek niveau 	UniekBO

Conclusie

De resultaten laten zien dat van de 9 geselecteerde allianties met een (op het eerste gezicht) sterke mate aan overeenkomst met PASEO-uitgangspunten, er 5 zijn met uitgangspunten die niet overeenkomen met zwaarwegende uitgangspunten van PASEO (doelstellingen, activiteiten).

Van de 4 resterende allianties is '30 minuten bewegen' een alliantie die zich op in de nabije toekomst niet zal richten op (sedentaire) ouderen.

Hieruit volgt dat Fit for Life Nederland, NASB en proeftuin 'De Vitale Oudere' de meeste overeenkomst vertonen met het PASEO-project. Een mogelijk voorstel is dan ook om met de deze allianties te onderhandelen over mogelijkheden tot samentelling met het PASEO-project. Daarnaast is er op de lange termijn wellicht plaats voor een '30 minuten bewegen' campagne speciaal gericht op sedentaire ouderen.

Na overleg met het NISB (partner binnen PASEO) is besloten om gesprekken te plannen met vertegenwoordigers van Fit for Life Nederland en de Proeftuin 'De Vitale Oudere'. Het NASB is geen alliantie maar een actieplan.

C Samenvatting fase 2 WP 2

Samenvatting fase 2 WP2

16-10-2009

Methode

Selectie van organisaties

In deze fase van WP 2 hebben bilaterale gesprekken plaatsgevonden. De selectie van de organisaties voor deze gesprekken is gebaseerd op WP 1 waarin kwalitatieve interviews zijn afgenomen en een nationale workshop heeft plaatsgevonden. Bovendien is er gezocht naar andere relevante organisaties en zijn suggesties vanuit organisaties meegenomen in de selectie.

De organisaties zijn afkomstig uit diverse sectoren waaronder media, sociaal, sport en zorg/welzijn. Tevens is getracht organisaties te betrekken uit overige sectoren als bouw, educatie en transport.

Inhoud bilaterale gesprekken

De hoofdvraagstellingen van de bilaterale gesprekken zijn als volgt:

- In hoeverre leeft (binnen organisaties) het thema 'beweegstimulering bij sedentaire ouderen'?
- Is er behoefte aan één of meerdere allianties gericht op dit thema?

Om op deze vragen een antwoord te krijgen, zijn de gestelde vragen onderverdeeld in 3 thema's: doelstellingen, activiteiten en allianties/netwerken. Het aantal vragen bedroeg 14 met een maximale uitbreiding tot 19 afhankelijk van de gegeven antwoorden.

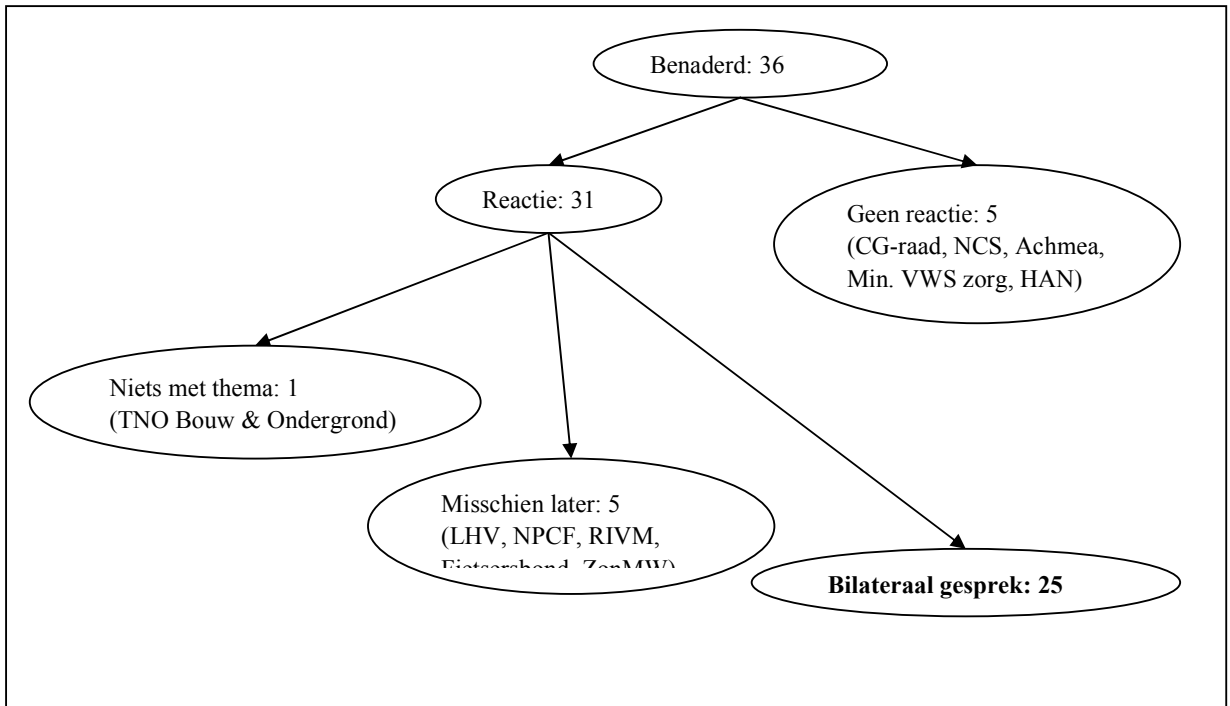
Gevoerde gesprekken

Er zijn 36 organisaties via een digitale brief benaderd voor een gesprek. Hier zijn uiteindelijk 25 bilaterale gesprekken uit voortgekomen (figuur 1).

De bilaterale gesprekken hebben grotendeels op locatie van de organisatie plaatsgevonden (n=17). Een 6-tal gesprekken hebben telefonisch plaatsgevonden en een 2-tal organisaties heeft de vragenlijst digitaal ingevuld. In tabel 1 staan alle benaderde organisaties.

Vanaf hoofdstuk 2 'Activiteiten' in de resultatensectie, zijn alleen resultaten van organisaties meegenomen die hebben aangegeven dat het thema 'beweegstimulering bij sedentaire ouderen' leeft en die dit ook (willen) aanpakken (n=19). In tabel 1 zijn deze organisaties grijs gekleurd.

Figuur 1 Schematische weergave van het aantal benaderde organisaties en gevoerde bilaterale gesprekken

Tabel 1. Benaderde organisaties

Sector		Organisatie	n.a.v. digitale brief	n.a.v. gesprek	
Media	1	Arko Sports Media	Bilateraal gesprek		
	2	Omroep MAX	Bilateraal gesprek		
Sociaal	3	ANBO 50+	Telefonisch gesprek	Uiteindelijk niets met thema	
	4	CG-raad	Geen reactie		
	5	MO-groep	Bilateraal gesprek		
	6	Movisie	Bilateraal gesprek		
	7	NIGZ	Bilateraal gesprek		
	8	UnieKBO	Bilateraal gesprek		
	Sport	9	Min. VWS sport	Bilateraal gesprek	
		10	NCS	Geen reactie	
11		NOCNSF	Bilateraal gesprek	Uiteindelijk niets met thema	
12		VSG (Veren. Sport en Gemeenten)	Bilateraal gesprek	Uiteindelijk niets met thema	
13		W.J.H. Mulier Instituut	Bilateraal gesprek		
Zorg/welzijn		14	Achmea	Geen reactie	
	15	Annafonds	Bilateraal gesprek		
	16	Bone and Joint Decade	Digitaal ingevuld		
	17	CBO Kwaliteitsinstituut	Bilateraal gesprek		
	18	Consument en Veiligheid	Telefonisch gesprek		
	19	GGD Nederland	Telefonisch gesprek		
	20	KNGF	Bilateraal gesprek		
	21	KNMG	Bilateraal gesprek		
	22	LHV	Doorverwezen naar 'Huisartsenzorg in beweging' (HiB); misschien later	Contact gehad met HiB, geen reactie op laatste mail	
	23	Min. VWS zorg	Geen reactie		
	24	NHG	Bilateraal gesprek		
25	NOOM	Telefonisch gesprek	Uiteindelijk niets met thema		
26	NPCF	Misschien later			
27	Npi	Bilateraal gesprek			
28	NVFG	Bilateraal gesprek			
29	RIVM	Intern doorverwezen; misschien later	Uiteindelijk geen reactie		
30	Vilans	Telefonisch gesprek	Uiteindelijk niets met thema		
Overige	31	Fietsersbond	Zou digitaal invullen; misschien later	Uiteindelijk geen reactie	
	32	HAN (Hogeschool Arnhem en Nijmegen)	Geen reactie		
	33	TNO Bouw en ondergrond	Niets met thema		
	34	VSBFonds	Digitaal ingevuld	Uiteindelijk niets met thema	
	35	Woonzorg Nederland	Telefonisch gesprek		
	36	ZonMW	Misschien later		

Resultaten

Per vraag zijn de gegeven antwoorden schematisch weergegeven. Er kan verwezen worden naar organisaties d.m.v. nummers. In tabel 1 is terug te vinden welke organisatie aan welk nummer verbonden is. Opvallende resultaten worden toegelicht door middel van voetnoten onder de tabellen.

1. Doelstellingen

Wat is uw doelgroep?						
	Nederlandse bevolking	50/55+	Kwetsbare groepen	Patiënten	Intermediairen (o.a. gemeenten, zorgprofessionals)	Geen
Media (n=2)	-	1	-	-	1	-
Sociaal (n=5)	1	3	1	-	-	-
Sport (n=4)	-	-	-	-	4	-
Zorg (n=12)	2	3	1	2	4	-
Overig (n=2)	-	1	-	-	-	1 ^a
Totaal (n=25)	3	8	2	2	9	1

^a VSBfonds: 'voert geen doelgroepenbeleid'

Ziet u inactiviteit van sedentaire ouderen als maatschappelijk probleem?			
	Ja	Niet echt	Nee
Media (n=2)	2	-	-
Sociaal (n=5)	4	1 ^a	-
Sport (n=4)	4	-	-
Zorg (n=12)	12	-	-
Overig (n=2)	1	1 ^b	-
Totaal (n=25)	23	2	-

^a Movisie: 'een groot woord'

^b Woonzorg Nederland: 'niet echt' (maar het is wel een onderwerp binnen de organisatie)

Heeft uw organisatie doelstellingen t.a.v. (beweegstimulering van) sedentaire ouderen?			
	Ja	Nee	Preventief
Media (n=2)	1 ^a	1	-
Sociaal (n=5)	2 ^b	2 ^c	1
Sport (n=4)	1	2 ^d	1
Zorg (n=12)	7	3	2
Overig (n=2)	-	2	-
Totaal (n=25)	11	10	4

^a Omroep Max: 'is onderdeel van'

^b MOgroep: 'Ja, maar niet specifiek'

^c Movisie: 'Nee, indirect'

^d VSG: 'nee, niet specifiek' (beogen wel 'lifetime' sportparticipatie)

Aan de 10 organisaties die aangaven geen doelstellingen te hebben aangaande dit thema, werd het volgende gevraagd:

Vindt u dit onderwerp wel belangrijk genoeg om in de toekomst op de agenda te zetten?			
	Misschien	Nee	n.v.t. ^a
Media (n=1)	1 ^b	-	-
Sociaal (n=2)	-	2	-
Sport (n=2)	-	1	1
Zorg (n=3)	-	1	2
Overig (n=2)	-	2	-
Totaal (n=10)	1	6	3

^a Doelstellingen van ander soort (W.J.H. Mulier Instituut, CBO Kwaliteitsinstituut, Vilans)

^b Arko Sports Media

2. Activiteiten

Vanaf dit blok zijn nog antwoorden van 19 organisaties meegenomen die aan hebben gegeven dat het thema 'beweegstimulering bij sedentaire ouderen' speelt. De 6 afgevallen organisaties zijn: ANBO 50+, NOCNFS, VSG, NOOM, Vilans en VSBfonds.

2.1 Activiteiten

^a *Onder bewegsprogramma's vallen ook leefstijlprogramma's met 'bewegen' als onderdeel.*

<i>Welke activiteiten voert uw organisatie uit/kan uw organisatie uitvoeren die zich richten op beweegstimulering bij sedentaire ouderen? (meerdere antwoorden mogelijk)</i>								
	Bereiken doelgroep	Bewegsprogramma's ^a /Activiteiten	Kennis(ontwikkeling)/onderzoek	Ondersteuning intermediairen	Aanbieden cursussen/opleidingen	Verstrekken subsidies	Advies aan ouderen	
Media (n=2)	1	-	-	-	1	-	-	-
Sociaal (n=4)	2	3	2	2	-	-	-	1
Sport (n=2)	-	-	1	-	-	-	1	-
Zorg (n=10)	-	5	4	5	1	1	1	1
Overig (n=1)	1 ^b	-	-	-	-	-	-	-
Totaal (n=19)	4	8	7	7	2	2	2	2

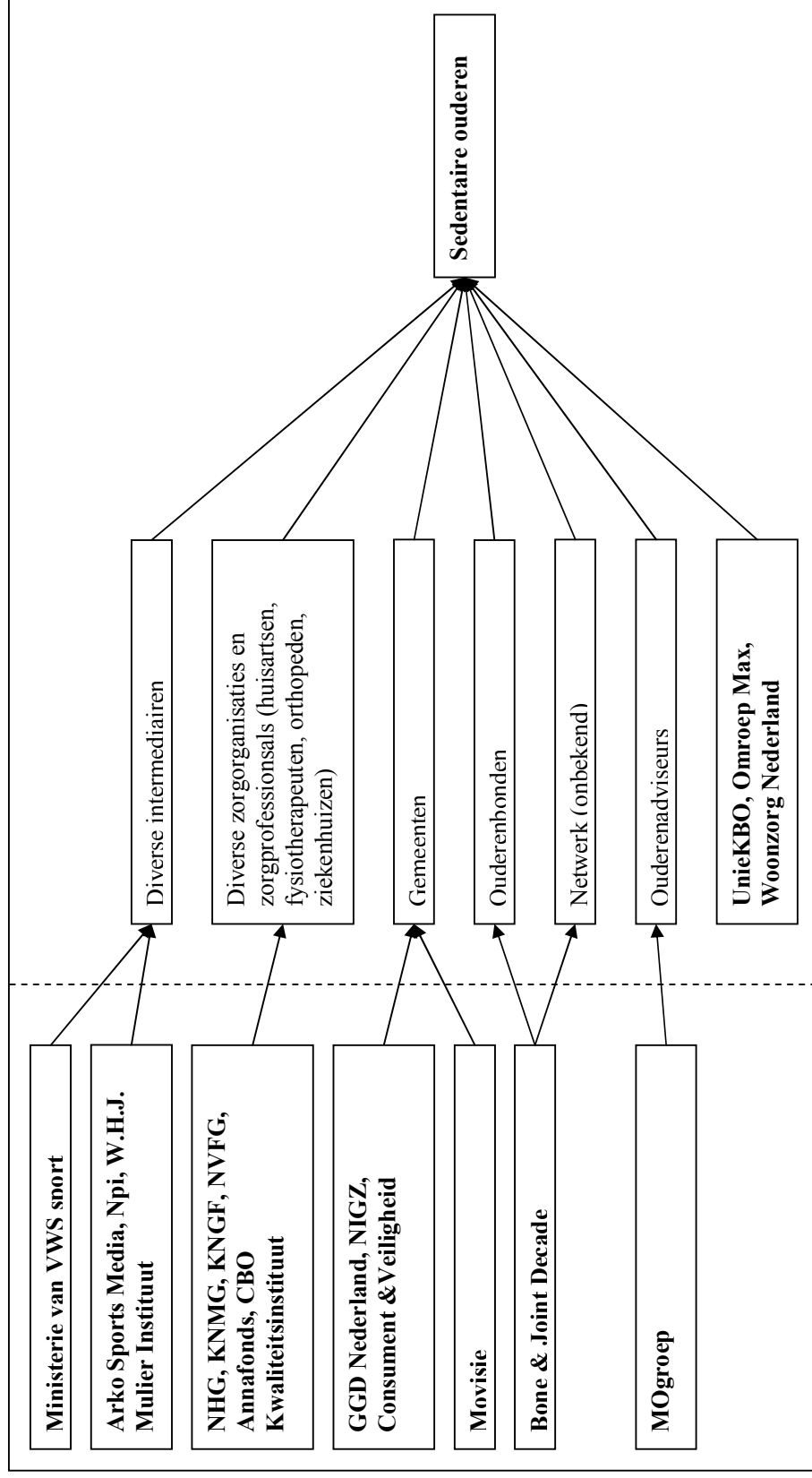
^b *Woonzorg Nederland kan tevens ruimtes beschikbaar stellen voor beweegactiviteiten/-programma's*

2.2 Bereik

Hoeveel (sedentaire) ouderen kunnen worden bereikt (per maand/jaar)?

- Van de 19 organisaties, is het bij 6 onbekend hoeveel (sedentaire) ouderen ze kunnen bereiken.
- Vanuit de organisaties die een eigen ledenbestand bezitten of waarvan de doelgroep bestaat uit patiënten, kunnen de meeste ouderen bereikt worden (tot 750.000 vanuit Bone & Joint Decade).
- Met uitzondering van het NIGZ, die een paar 1000en noemde, heeft geen enkele organisatie een indicatie kunnen geven van het aantal sedentaire ouderen dat kan worden bereikt.

Figuur 2 geeft aan op welke manier sedentaire ouderen bereikt kunnen worden via de betrokken organisaties. Deze figuur is afgeleid van antwoorden op verschillende vragen.

Figuur 2 De wijze waarop sedentaire ouderen via organisaties bereikt kunnen worden

In de volgende tabel is af te lezen welke (en hoe vaak) middelen worden ingezet om activiteiten te promoten. De antwoorden op de geformuleerde vraag zijn afgeleid van n een tweetal vragen:

- Welke middelen heeft u beschikbaar om uw activiteiten uit te voeren?
- Hoe worden uw activiteiten gepromoot?

Het Ministerie van VWS sport is hier weggelaten.

Welke middelen worden er ingezet om activiteiten te promoten? (meerdere antwoorden mogelijk)														
	Beurzen/congressen	Campagnes	Flyers	Infolijn	Kranten	Mond tot mond	Nieuwsbrief	Radio	Seniortijdschrift	TV	TV-gids	Vakbladen/publicaties	Vrijwilligers	Website/internet
Via intermediairen (n=15)	4	-	-	1	1	1	8	1	1	1	-	9	1	10
Direct (n=3)	1	1	1	-	1	1	-	-	1	1	1	-	1	1
Totaal (n=18)	5	1	1	1	2	2	8	1	2	3	1	9	2	11

2.3 Financiën

Onderstaande tabel geeft weer hoe activiteiten gefinancierd worden. Het Ministerie van VWS sport is vanaf hier weer opgenomen.

Hoe worden activiteiten gefinancierd?(meerdere antwoorden mogelijk)									
	Contributies	EU + internationaal	huurobrengsten	Inkomsten uit activiteiten/ Bijdrage deelnemers	Jaarbudgetten	Overheden (lokaal en nationaal)/ VWS	Sponsors	Subsidies/Fondsen ^a	Zorgverzekeraars
Media (n=2)	-	-	-	1	-	-	2	-	-
Sociaal (n=4)	1	1	-	1	-	3	-	2	-
Sport (n=2)	-	-	-	-	-	2	-	-	-
Zorg (n=10)	4	1	-	2	1	4	-	6	3
Overig (n=1)	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Totaal (n=19)	5	2	1	4	1	9	2	8	3

^aAnnafonds, ZonMW of niet aangegeven

2.4 Belemmeringen voor het uitvoeren van activiteiten

Wat zou het uitvoeren van activiteiten kunnen belemmeren?

- Gebrek aan geld (10 van de 19 organisaties)
- Als de activiteiten puur gericht moeten zijn op 'bewegen' (Movisie)
- Infrastructuur van ouderenbonden (Bone & Joint Decade)
- Gebrek aan kennis van wat andere organisaties doen (NVFG)
- Gebrek aan samenwerking (NVFG)
- Gebrek aan mankracht (UniekBO, KNGF)
- Gebrek aan bereidheid tot innovatie (NHG, Annafonds)
- Gebrek aan fantasie (Annafonds)
- Gebrek aan prioriteit (KNGF)
- Gebrek aan middelen (GGD Nederland)
- Gebrek aan urgentie (GGD Nederland)
- Teveel concurrentie (Consument & Veiligheid)
- Geen steun vanuit doelgroep (Consument & Veiligheid)
- Politiek spel van organisaties onderling, te weinig erkenning (Arko Sports Media)
- Niet als belangrijk genoeg geacht binnen politiek (Min. VWS sport)

2.5 Bruggen slaan

Alle organisaties zouden bruggen willen slaan tussen diverse sectoren op het gebied van 'beweegstimulering bij sedentaire ouderen'. Allen willen dit aanpakken met meerdere organisaties. In tabel 2 staan alle organisaties die zijn benoemd en het aantal keer dat ze zijn benoemd.

Tabel 2. Benoemde samenwerkingspartners

Met welke organisaties zou u beweegstimulering bij sedentaire ouderen aan willen pakken?

Organisatie	Count
NISB	7
Ouderenbonden (o.a. CSO, UniekBO)	6
Fit for Life groep (zie Bijlage 1)	4
Vilans	3
KNGF	3
NOCNSF	3
Actiz	2
GGD Nederland	2
TV/Omroep Max ^a	2
Provinciale sportraden	2
NVFG	2
Thuiszorg	2
TNO	2
Universiteiten	2
Bone and Joint Decade	1
Fietsersbond	1
KNBLO (Wandelsportorganisatie Nederland)	1
Koepelorganisaties MBVO's	1
MOgroep	1
NTFU (Nederlandse Toer Fiets Unie)	1
NHG	1
NOV (Ned. Orthopedie Vereniging)	1
NPCF (Ned. Patiënten Consumenten Fed.)	1
NVVA (Ned. Vereniging van Arbeidsdeskundigen?)	1
Paramedische organisaties	1
SPO (Stichting Patientenzorg Orthopedie)	1
Stichting Ouderenfonds	1
VNG	1
VSG (Veren. voor SportGeneeskunde)	1
Woonzorg Nederland	1
ZN (Zorgverzekeraars Nederland)	1
ZonMW	1

^a GGD Nederland vindt het belangrijk dat media die de ouderen kunnen bereiken meteen vanaf het begin worden meegenomen (bv. ontwikkelen tv-programma) zodat ze niet later worden benaderd met 'wil jij dit of dat doen'.

Het KNGF gaf aan ook de POH (Praktijkondersteuner Huisarts) te willen betrekken.

Wat is uw mogelijke bijdrage aan de afstemming tussen verschillende sectoren?

Media sector

- uitdragen van belang van ‘bewegen’ via activiteiten (Arko Sports Media)

Sociale sector

- verspreiding van kennis (Movisie)
- opzetten van projecten i.s.m. andere organisaties (Movisie, UnieKBO)
- groot bereik van doelgroep (UnieKBO)
- onderlinge afspraken maken (MOgroep)

Sportsector

- uitdragen van belang van ‘bewegen’ (Ministerie van VWS sport)
- coördinatie en afstemming van onderzoek (W.J.H. Mulier Instituut)

Zorgsector

- ontwikkeling zorgstandaard
- voorlichting (Bone & Joint Decade)
- samenwerking/komen tot consensus (Bone & Joint Decade, GGD Nederland)
- afstemmen van activiteiten (wie doet wat) (Npi, NHG)
- kennisuitwisseling (KNMG)
- werken aan gezamenlijk doel (KvL verbeteren) (KNMG)
- groot (internationaal) netwerk (CBO Kwaliteitsinstituut)

CBO Kwaliteitsinstituut: geeft aan dat zij de linking pin kunnen zijn tussen betrokken organisaties wat betreft faciliteren van het delen van kennis.

- subsidies verstrekken (Annafonds)
- uitdragen van belang van ‘bewegen’ (KNGF, NVFG)

KNGF: zoekt partners om dit uit te dragen. ‘In Nederland is dit belang zichtbaar en merkbaar voor jeugdigen en volwassenen maar minder zichtbaar en merkbaar voor deze kwetsbare ouderengroep. Daarom is het KNGF ook enthousiast over het idee van PASEO om juist binnen PASEO te richten op kwetsbare sedentaire ouderen.’

- Versterken (Consument & Veiligheid)

Overige

- beschikbaar stellen van klantenbestand (Woonzorg Nederland)

3. Alliantie

3.1 Aansluiting bij bestaande allianties/netwerken

Is uw organisatie aangesloten bij één of meerdere allianties of netwerken gericht op beweegstimulering bij ouderen?			
	Ja	Nee	Onbekend
Media (n=2)	-	2	-
Sociaal (n=4)	4	-	-
Sport (n=2)	2	-	-
Zorg (n=10)	5	4	1
Overig (n=1)	-	1	-
Totaal (n=19)	11	6	1

In de volgende tabel zijn de netwerken/allianties aangegeven waarbij organisaties zijn aangesloten.

Netwerken							
	Buurtalliantie	Fit for Life	Huisartsenzorg in beweging	Landelijk Netwerk Dementie	Proeftuin 'De vitale oudere'	Taskforce 50+	Zilveren Kracht
Sociaal (n=4)	1	2 ^a	-	-	2	-	2
Sport (n=2)	-	2 ^b	-	-	-	1	-
Zorg (n=5)	-	-	1	1	3	-	-
Totaal (n=10)	1	4	1	1	5	1	2

^a NIGZ, UniekBO

^b Ministerie van VWS sport, W.J.H. Mulier Instituut

Aangesloten bij bestaande netwerken/allianties (n=11)

Bijna alle organisaties geven aan voldoende mogelijkheden te hebben binnen de bestaande netwerken/allianties om het thema 'beweegstimulering van sedentaire ouderen' aan te pakken. De enige organisatie die hierover twijfelt, is het Ministerie van VWS. Er zijn twijfels over de mogelijkheden binnen Fit for Life en het Ministerie wacht daarom het visiedocument af.

Waarom ziet u de mogelijkheid om bewegestimulering bij sedentaire ouderen aan te pakken binnen het netwerk/de alliantie?

- Doelgroep van Fit for Life is veelomvattend (W.J.H. Instituut)
- Activiteiten worden voortgezet die zich hier op richten (vb. GALM-project) (Npi, NHG)
- Groot netwerk van Zilveren Kracht (Movisie)

Niet aangesloten bij bestaande netwerken/allianties (n=6)

Van de 6 organisaties die niet zijn aangesloten bij een netwerk/alliantie, geven er 3 aan wel samenwerkingsverbanden te hebben die hen voldoende mogelijkheden geven 'beweegstimulering bij sedentaire ouderen' aan te pakken (Bone & Joint Decade, Consument & Veiligheid, Woonzorg Nederland). De andere 3 geven aan wel te willen aansluiten bij een netwerk/alliantie.

Ondanks dat het KNGF is aangesloten bij de Proeftuin 'De vitale Oudere', zou het graag aansluiten bij een (ander) netwerk die op koepelniveau gesloten is.

3.2 Aansluiting bij een nieuw(e) alliantie/netwerk

Wat hoopt u terug te krijgen met deelname aan een alliantie?

- Aansluiten bij partijen met gemeenschappelijk doel (Annafonds)
- Agendasetting belang thema bewegestimulering/bewegesapparaat bij sedentaire ouderen (Annafonds, KNGF)
- Kennis/expertise (KNGF)
- Zekerheid dat de doelstellingen t.a.v. gemeentelijk gezondheidsbeleid kunnen worden uitgevoerd (GGD Nederland)
- Verbreding samenwerkingspartners (Arko Sports Media)
- Contacten onderhouden (Arko Sports Media)
- Profijt voor doelgroep (Woonzorg Nederland)
- Erkenning orthopeden (Annafonds)

Wat zijn voorwaarden/wensen om deel te nemen aan een alliantie?

- Kostendekkend (KNGF)
- Participatie meest relevante stakeholders (KNGF)
- Duidelijke positie binnen alliantie (GGD Nederland)
- Beleidspartijen moeten samen willen werken/geen hokjes-beleid (Arko Sports Media)
- Het moet voordelig zijn voor doelgroep (Woonzorg Nederland)
- Voldoende inzet betrokken partijen (GGD Nederland)
- Beeld van te verwachten resultaat (KNGF)
- Kennis van welke partijen betrokken zijn (KNGF)
- Kennis van wat de rol is van elke partij (KNGF)
- Kennis van aard/inhoud van de alliantie (KNGF)
- Politieke steun (GGD Nederland)
- Voldoende middelen (GGD Nederland)
- Vorm waarin organisatie zich kan vinden (KNMG)
- Geen poldermodel (KNGF, NVFG, Omroep Max)
- Geen commercieel doel voor ogen (Omroep Max)
- Samenwerkingspartners moeten er in mee gaan (Woonzorg Nederland*)

*De samenwerkingspartners zijn: ouderenbonden en het NISB

4 Overige relevante opmerkingen

- Het NIGZ gaf als voorbeeld hoe sedentaire ouderen bereikt kunnen worden: projecten als ‘Lokaal Actief’ en ‘Beweegmaatje’. Iedere oudere kent wel een sedentaire oudere die via deze weg gestimuleerd kan worden deel te nemen aan een beweegprogramma.
- Arko Sports Media zou, als ze aansluiten bij een netwerk/alliantie, aansluiten bij Fit for Life.
- GGD Nederland geeft aan altijd te willen deelnemen aan een netwerk/alliantie.
- Het KNGF geeft aan te willen deelnemen aan een alliantie omdat dit ‘ helpt, om samen met anderen, eigen doelstellingen te verwezenlijken’.
- Het NHG aarzelt of er wel een nieuwe alliantie moet komen, is een voorstander van integratie in bestaande netwerken/alliantie.
- Het probleem van ANBO 50+ is dat zij op dit moment niets kunnen doen, ze hebben geen tijd/kunnen geen tijd vrijmaken om naar bijeenkomsten te gaan; zouden later eventueel wel aan kunnen/willen sluiten als ze daar tijd/geld voor hebben.
- Het W.J.H. Mulier Instituut geeft aan zich wel te willen richten op inactieve ouderen, maar vindt sedentaire ouderen een te kleine groep om iets mee te doen.
- Bij het vormen van een alliantie/samenwerkingsverband, zijn er een paar organisaties die zo sterk met elkaar verbonden zijn dat ze moeilijk los te koppelen zijn: NVFG-KNGF en Annafonds-Bone & Joint Decade.
- Binnen fit for life worden organisaties uit de zorg gemist (deze zijn wel bij het PASEO-project betrokken).

Conclusies

Doelstellingen

- Sedentaire ouderen maken binnen alle 25 betrokken organisaties direct of indirect deel uit van de doelgroep
- De inactiviteit van sedentaire ouderen wordt gezien als maatschappelijk probleem, maar ‘beweegstimulering bij deze groep’ wordt matig opgenomen in doelstellingen.
- Organisaties die geen doelstellingen hebben geformuleerd t.a.v. dit thema, zullen dit in de (nabije) toekomst ook niet doen.
- Een deel van de sportsector heeft niets met het thema ‘beweegstimulering bij sedentaire ouderen’. Het is een te kleine groep en sporten is te hoog gegrepen voor deze groep mensen. Overigens werken ze wel preventief (voorkomen van sedentair gedrag).

Activiteiten

- Activiteiten van organisaties zijn voornamelijk: beweegprogramma’s, kennis (ontwikkeling)/onderzoek en ondersteuning van intermediairen.
- Er bestaat grote onbekendheid over het aantal sedentaire ouderen dat kan en wordt bereikt.
- De meerderheid van de organisaties bereikt sedentaire ouderen indirect via intermediairen. Een drietal organisaties bereikt sedentaire ouderen direct (Omroep Max, UniekBO en Woonzorg Nederland).
- Men wil graag bruggen slaan tussen diverse sectoren en dus is men ook bereid samen te werken. Het NISB, ouderenbonden en de Fit for Life –groep worden het vaakst genoemd als organisaties waar men mee samen wil werken.
- Voornamelijk (optreden op) beurzen/congressen, nieuwsbrieven, vakbladen en websites zijn middelen die vaak in worden gezet om activiteiten te promoten.
- Activiteiten worden voornamelijk gefinancierd vanuit overheden, subsidies/fondsen, inkomsten uit eigen activiteiten en contributies. Een tekort aan financiële middelen is het grootste struikelblok voor organisaties om activiteiten uit te kunnen voeren.

Netwerken/allianties

- Het merendeel van de organisaties is aangesloten bij één of meerdere allianties gericht op beweegstimulering bij (sedentaire) ouderen.
- Er is voldoende ruimte binnen bestaande allianties/netwerken om het thema ‘beweegstimulering bij sedentaire ouderen’ uit te werken.
- De meest voorkomende allianties waarbij organisaties zijn aangesloten zijn: Fit for Life en de Proeftuin ‘De Vitale Oudere’.
- Als er een nieuwe alliantie komt, geeft men aan te willen weten welke vorm het gaat krijgen en welke rol ze zullen vervullen.

Antwoord op de hoofdvraagstellingen

In hoeverre leeft (binnen organisaties) het thema ‘beweegstimulering bij sedentaire ouderen’?

Het thema leeft binnen een aantal organisaties. Men is zich ervan bewust dat dit een maatschappelijk probleem vormt. Wel zijn er weinig organisaties die doelstellingen hebben geformuleerd die specifiek op deze groep gericht zijn. Daarbij is het voor veel organisaties onbekend hoeveel sedentaire ouderen ze daadwerkelijk kunnen bereiken.

Is er behoefte aan één of meerdere allianties gericht op dit thema?

Er is geen sterke behoefte aan een nieuwe alliantie gericht op ‘beweegstimulering bij sedentaire ouderen’. Binnen bestaande netwerken/allianties is voldoende ruimte om de doelstellingen t.a.v. dit thema uit te werken. Overigens zijn de meeste organisaties wel bereid deel te nemen aan een nieuwe alliantie, mits er voldoende duidelijk is over de vorm die de alliantie zal krijgen en de rol die de organisatie gaat vervullen.

Voor- en nadelen van een nieuwe alliantie op zetten:*Voordelen*

- Vanaf begin eigen vorm geven

Nadelen

- Arko Sports Media en NHG zullen hier niet in mee gaan
- Sportsector: NOCNSF, VSG (Vereniging Sport en Gemeenten) en W.J.H. Mulier Instituut zullen geen rol willen spelen.

Voor- en nadelen van aansluiting bij Fit for Life:*Voordelen*

- Voortbouwen op visiedocument (is nog veel ruimte)
- Veel organisaties zijn al bekend met Fit for Life (Bijlage 1)
- De aanwezigen op expertmeeting Fit for Life misten organisaties uit de zorgsector, welke voornamelijk betrokken zijn bij het PASEO-project.
- De sportsector is goed vertegenwoordigd binnen Fit for Life: met name van belang als het preventie betreft.
- Er wordt een duidelijk onderscheid gemaakt in de doelgroepen ‘actieve en inactieve ouderen’.

Nadelen

- Organisaties zijn het mogelijk niet eens met de vorm die Fit for Life krijgt. (Al geldt dit ook voor een nieuw op te richten alliantie.)
- Organisaties moeten het eens zijn dat bepaalde activiteiten de stempel ‘Fit for Life’ meekrijgen.

Voorlopers, afwachtenden en afvallers zoals uit de gesprekken naar voren is gekomen

Voorlopers		
Sector	Organisatie	Opmerking
Media	Omroep Max	Groot bereik
Sociaal	MO-groep	Kunnen veel doen/bereiken
	NIGZ	Veel (goede) ideeën
	UnieKBO	Groot bereik
Sport	Min. VWS sport	
Zorg/Welzijn	Annafonds	Gaan hand in hand
	Bone & Joint Decade	
	CBO Kwaliteitsinstituut	Aangegeven 'linking pin' te kunnen zijn tussen betrokken organisaties uit zorg en organisaties in andere sectoren
	GGD Nederland	Erg enthousiast
	KNGF	Gaan hand in hand
	NVFG	
Woonzorg Nederland	Kunnen klantenbestand en ruimten beschikbaar stellen	
Afwachtenden		
Sector	Organisatie	Opmerking
Media	Arko Sports Media	Grote fantasie, maar is de vraag of hier iets mee gaat gebeuren
Sport	W.J.H. Mulier Instituut	Vindt sedentaire ouderen een te kleine groep
Zorg	Consument & Veiligheid	Participeren alleen wanneer ze er beter van worden (nadrukkelijk)
	Npi	Wil graag meerdere aspecten naast bewegen inzetten
	KNMG	Participatie hangt af van vorm alliantie
	NHG	Geeft voorkeur aan aansluiting bij netwerken/bestaande allianties
	Movisie	Activiteiten worden belemmerd indien ze puur gericht moeten zijn op bewegen
Afvallers		
Sector	Organisatie	Opmerking
Sociaal	ANBO 50+	Willen graag met het thema aan de slag, maar hebben op dit moment geen middelen beschikbaar
Sport	NOCNSF	Zien geen rol van het NOCNSF wanneer zij zich zouden moeten richten op sedentaire ouderen
	VSG	Thema is niet aan de orde en willen hier ook niets mee
Zorg/welzijn	NOOM	Beide organisaties doen niets met beweegstimulering en in de (nabije) toekomst ook niet
	Vilans	
Overige	VSBfonds	Is bezuinigd op 'sport en bewegen'

Bijlage 1

Deelnemerslijst Expertmeeting Fit for Life 10, 11 september 2009

- KNVB
- MO-groep
- W.J.H. Mulier Instituut
- KNBLO Wandelsportorganisatie
- VSG (Vereniging voor SportGeneeskunde)
- Living Vision
- KNGF
- TNO
- Senior Publications Nederland
- Koninklijke Nederlandse Zwembond
- UnieKBO
- HAN (Hogeschool Arnhem & Nijmegen)
- Min. VWS sport
- NOCNSF
- ICS Adviseurs
- Zilveren Kruis Achmea
- SportZeeland
- Centrum voor Reuma en Revalidatie Rotterdam
- Rijpstra Consultancy Sportpolicy, Sportdevelopment and PE
- NISB
- Nederlandse Bridge Bond
- Gemeente 's-Hertogenbosch
- KNHB (Koninklijke Nederlandse Hockey Bond)
- BMC

D Verslag eerste officiële bijeenkomst PASEO werkgroep

Verslag eerste officiële bijeenkomst PASEO werkgroep Schiedam, 20-11'09

Datum bijeenkomst: 19-11'09

Onderwerp: Vormgeven van de PASEO-werkgroep

Tijd: 13.00-15.00u

Plaats: Congres- & Vergadercentrum Domus Medica te Utrecht

<u>Aanwezig</u>	<u>Organisatie</u>
Aaldert Mellema (AM)	<i>GGD Nederland</i>
Fiona Arens (FA)	<i>Omroep Max</i>
Helmie Mulder-Mertens (HM)	NVFG
Ingrid Jansen (IJ)	<i>CBO Kwaliteitsinstituut</i>
Jan Brinkers (JB)	<i>UnieKBO</i>
Maarten Koornneef (MK)	<i>Ministerie van VWS sport</i>
Maarten Stiggelbout (MS)	<i>NIGZ</i>
Peter van Roermund (PvR)	<i>Bone and Joint Decade</i>
Astrid Etman (AE)	<i>TNO Kwaliteit van Leven</i>
Erwin Tak (ET)	<i>TNO Kwaliteit van Leven</i>
<u>Met kennisgeving afwezig</u>	
Bora Avric	<i>Movisie</i>
Frank van Rooij (FvR)	<i>MO-groep</i>
Ger Kroes (GK)	<i>NISB</i>
Guus Verduijn	<i>Woonzorg Nederland</i>
Leny van Rooijen	<i>NISB</i>
Marije Lubbers (ML)	<i>KNGF</i>
<u>Afwezig</u>	
Carol van Leeuwen	<i>Anafonds</i>

Besproken (Agenda)punten

1. Opening (ET)

De aanwezige organisaties betreuren het dat het NISB niet aanwezig is. ET geeft aan dat het NISB haar uiterste best heeft gedaan, maar het logistiek helaas niet mogelijk was. Daarnaast wordt aangegeven dat het primaire doel van deze bespreking is, om de selecte groep organisaties bij elkaar te brengen.

Er wordt benadrukt dat het van belang is dat het NISB vanaf heden altijd aanwezig is.

Fit for Life

Implementatie

PvR zou graag behoefte-gericht willen werken. ET reageert hierop dat de PASEO-werkgroep vraag en aanbod bij elkaar zal moeten brengen. Er is sprake van bottum-up inbreng vanuit organisaties. ET onderstreept het belang van implementatie van bestaande succesvolle activiteiten/projecten. Het meenemen van wensen van de oudere zelf is daarbij van belang. MK onderstreept dit laatste.

Kansen

MK ziet veel kansen binnen Fit for Life Nederland. Daarnaast is het van belang om gezamenlijk plannen te maken. Daarom moet de rol van het NISB gezien worden als faciliterend en niet als leidinggevend.

JB staat positief tegenover het inslaan van ‘de PASEO-weg’. Hierbij moet er op gelet worden dat de werkgroep zich niet laat verleiden om zich te gaan richten op de al actieve ouderen.

Betrekken van andere organisaties

Er gaan meerdere geluiden op dat Actiz toch een belangrijke organisatie is om actief te betrekken bij de PASEO-werkgroep (o.a. MS, HM en MK).

JB geeft aan dat de betrokken organisaties, anderen kunnen motiveren om aan te sluiten bij de PASEO-werkgroep. De bestaande samenwerkingsverbanden bieden mogelijkheden hier aan bij te dragen (gezamenlijke netwerkfunctie).

PvR zou het goed vinden om ook geriateren te betrekken. Hierbij stelt hij dat behandelaars weinig kennis hebben van beweegprogramma's.

2. Introductie: tot zo ver (AE)*De belangrijkste resultaten*

Uit de inventarisatie van bestaande alliantie komt naar voren dat met name Fit for Life Nederland, De Proeftuin ‘De Vitale Oudere’ en Taskforce Sport en Bewegen 50+ grote overeenkomst tonen met de uitgangspunten van PASEO.

Fit for Lieve Nederland en de Proeftuin ‘De Vitale Oudere’ komen ook naar voren tijdens de bilaterale gesprekken als zijnde allianties waar veel betrokken organisaties bij zijn aangesloten.

Tevens wordt aangegeven dat er geen behoefte is aan een nieuw op te richten alliantie. Maar een uitbreiding van structuren binnen bestaande allianties/netwerken is des te meer gewensd. De behoefte aan samenwerking is groot om zodoende bruggen te kunnen slaan tussen diverse sectoren.

Overigens komt uit de analyse naar voren dat organisaties die behoren tot de sportsector, weinig voelen voor het thema zoals de PASEO werkgroep uit zal dragen, nl. ‘beweegstimulering bij sedentaire ouderen’. Later komt tijdens de bijeenkomst ter sprake dat men toch graag deze groep erbij wil betrekken (o.a. HM, MS, JB en MK). AE benadrukt dat een beperkt aantal organisaties uit de sportsector is gesproken, wat niet wil zeggen dat de geheel sportsector mogelijk geen oren heeft naar de PASEO-werkgroep. Iedereen is welkom en tijdens het Fit for Life Nederland congres zal de mogelijkheid zich aandienen om de PASEO werkgroep bekendheid te geven en organisaties mogelijkheid bieden om hierbij aan te sluiten.

Voorstel PASEO-team

Het voorstel is om als PASEO-werkgroep aan te sluiten bij het initiatief Fit for Life Nederland met als doel ‘beweegstimulering bij sedentaire ouderen’. Het NISB zal de coördinerende rol op zich nemen en de agendasetting zal gaan volgens ‘de PASEO-methodiek’. Dit laatste heeft betrekking op globale richtlijnen die Europees worden gehanteerd.

Tabel 1 laat de rolverdeling zien zoals voorgesteld vanuit het PASEO-team.

Tabel 1 Voorstel rolverdeling vanuit PASEO-team

	Bereiken van		Uitvoering	Ondersteuning	
	ouderen	intermediairs		Kennis	Beleid/ financiering
Lokaal/ gemeenten	Omroep MAX UniekBO	GGD Nederlandb Movisie MO-Groepc NIGZ	NISB + Allen naar thema	CBO Kwaliteitsinstituut NISB TNO	Ministerie van VWSg Annafondsh
Zorg	Woonzorg Nederlanda	Bone & Joint Decadef KNGFd, e NVFGd	NISB + Allen naar thema		
.....					

3. Organisaties aan het woord

Tijdens dit blok is vooraf aan de organisaties gevraagd of zij zich kunnen voorbereiden op de vragen:

- Kunt u zich vinden in het voorstel en de voorgestelde rol?
- Kunt u aangeven wat u zou willen en kunnen bijdragen aan bewegestimulering van sedentaire ouderen (in de huidige situatie)?
- Wat/welke middelen heeft u hiervoor nodig?
- Kunt u een mogelijke belemmering en/of randvoorwaarde noemen?
  - Hoe zou de belemmering kunnen worden tegengegaan/opgelost?

Hier volgt de input vanuit de organisaties:

Bone and Joint Decade (PvR)

- (Internationale) koepelorganisatie van diverse behandelaars (o.a. orthopeden, revalidatie-artsen)
- Doel organisatie: positie van mensen met klachten aan bewegingsapparaat versterken
- Samenwerking met UniekBO
- Initiatief: Informatie over tools/bewegprogramma's bekend maken bij patienten en artsen
- Virtuele supermarkt: advies aan ouderen over bewegprogramma's zonder betrokkenheid van de arts (preventie en verminderen van ziektelast)
- Binnen PASEO-werkgroep kunnen organisaties meehelpen met het opzetten van de databank
- Pleit voor het wegnemen van schotten sport/bewegen-zorg
- Idee om kinderen te betrekken bij preventie sedentair gedrag van ouderen (bv. Spelen competitiecomponent in bewegprogramma's)

CBO Kwaliteitsinstituut (IJ)

- Ondersteuning van professionals m.b.t. richtlijnen
- Richten zich ook steeds meer op implementatie-ontwikkeling
- Ondersteunen implementatie-projecten
- Zou graag met de andere aangewezen kennisinstututen om de tafel gaan zitten om de rol die een ieder kan spelen binnen het kennisdomein te bespreken. Hierbij is het van belang van elkaar te weten wie welke kennis in huis heeft.

GGD Nederland (AM)

- Branche-organisatie van de landelijke GGD'en
- M.n. monitoren en adviseren van gemeenten over gezondheid(sbeleid)
- GGD'en verschillen onderling (de één voert uit, de ander adviseert meer)
- Ouderen worden officieel aandachtspunt binnen gemeenten → verplichting om gezondheidsbeleid te voeren
- Zal op operationeel niveau weinig kunnen doen
- Suggestie: creëer een kern groeperingen die voor randvoorwaarden zorgt + draag zorg voor steun vanuit Ministerie voor activiteiten-ontplooiing op lokaal niveau

Omroep Max (FA)

- Kan rol spelen in bekendmaken van beweegprogramma's door bijvoorbeeld hieraan aandacht te besteden tijdens tv-programma's (NiB: ca. 150.000 kijkers)
- 240.000 leden, met een mogelijke doorgroei naar 300.000
- Met name grote rol in bereiken van de doelgroep

Ministerie van VWS sport (MK)

- Rol: ondersteuning van Fit for Life Nederland en dus ook PASEO-werkgroep
- Daarnaast mogelijk beleidsplan binnen kabinet maken → specifiek op doel/leeftijdsgroepen gericht
- Betrokken bij o.a. Senior Games, Beweegmaatje, gericht onderzoek (ZonMW + Mulier Instituut), Beweging - Doel om Beweging in 2011 in basispakket van zorgverzekeraars te krijgen

UnieKBO (JB)

- Sport en bewegen staat al jaren op de agenda, tegenwoordig meer benadrukt
- Werken aan valpreventie (i.s.m. GGD Nederland)
- Binnen PASEO zou er kleinschalig geïmplementeerd moeten worden
- Insteek zou niet alleen zorg moeten zijn, maar het plezier en samenzijn dat beweegprogramma's brengen zijn belangrijke factoren
- Rol: match'ent
- Stippelt het belang van voorbeelden/ambassadeurs aan

KNGF (HM)

- Probeert het belang van sport en bewegen aan te stippen
- De fysiotherapeut is 'de specialist van het bewegen'
- Wil slag naar preventie maken

NIGZ (MS)

- Bij elkaar brengen van diverse thema's als leefstijl-voeding-bewegen
- Voorbeelden van succesvolle activiteiten: Bewegingmaatje, Seniorennet, Lokaal Actief, Scoor een bewegingmaatje, MBVO's
- Gemeenten willen actiegericht aan de slag (good practices + evidence based)
- Zou graag provinciale sportraden proberen same te laten werken met GGD'en
- Lokaal implementeren
- Laagdrempeligheid belangrijk
- Combinatie maatschappelijke stages en beweegprogramma's → 2 vliegen in 1 klap

4. Input van afwezigen (voorgedragen door ET)

NVFG (ML)

MO-groep (FvR)

NISB (GK)

- Kennis- & innovatie-instituut dat aanzet tot sport en bewegen
- Bevorderen participatie, leefbaarheid en gezondheid

Voorstel: Partnerships uitwerken in thema's die corresponderen op dit moment met werkprogramma 2010-11 van NISB;

- Aansluiten partners bij eigen expertise, voorkeur
- Mogelijk aanvulling met partners die nog niet in het PASEO netwerk zitten, maar zich wel bij het betreffende thema willen aansluiten
- Voorbeeld mogelijke thema's: valpreventie, technologie als hulpmiddel bij bewegingsstimulering, bewegen en gezondheid, netwerkaanpak/ketenzorg

Mogelijke strategieën:

- Cross-cutting: informatieverzameling, scholingsaspecten, massamedia
- Onderzoek: monitoring en evaluatie, deskresearch etc.
- Omgeving: fysieke en sociale omgeving
- Gezondheidszorg: huisartsen, eerste lijn en tweede lijn
- Beleid en politiek: landelijk en lokaal niveau
- Marketing: onder de aandacht brengen en verspreiden van het product

5. Planning en verdere afspraken

- Verwerken input betrokken organisaties (aanpassen voorstel -> intentieverklaring)
- Presentatie intentieverklaring op Jaarcongres Sport en Ouderen: Fit for Life?! (2-12'09, Zeist)
- Begin 2010 start planningsproces en uitvoering (fase 3)
- NISB coördinatie, TNO ondersteuning en monitor

E Startdocument vorming van een werkgroep ‘Sedentaire Ouderen’ binnen *Fit For Life Nederland*

December, 2009

Achtergrond

Deelnemen aan beweegactiviteiten of regelmatig fysiek actief zijn, zorgt niet alleen voor verminderd risico op allerlei (chronische) aandoeningen maar verbetert ook het functioneren en participeren van ouderen tot op hoge leeftijd. Door een betere functionele toestand behouden ouderen hun zelfredzaamheid en kunnen ze langer zelfstandig blijven wonen. Meer bewegen is niet alleen een doel op zich maar kan ook een middel zijn om het welzijn van ouderen te verbeteren.

Maar lang niet alle ouderen zijn actief genoeg. Uit recente cijfers van TNO Kwaliteit van Leven blijkt dat een kwart van de 75+-ers zelfs inactief of sedentair te noemen is. Actie is dus geboden om deze doelgroep meer aan het bewegen te krijgen. In de afgelopen jaren zijn veel programma's ontwikkeld gericht op de promotie van fysieke activiteit bij ouderen. Desondanks is er een onbalans tussen het ontwikkelen van programma's en de uitvoering hiervan.

Het, door de EU en VWS ondersteunde, PASEO project (zie kader) heeft de intentie om de implementatie van programma's te verbeteren met betrekking tot de promotie van fysieke activiteit bij sedentaire ouderen. Eén van de stappen hierin bestaat uit het verenigen van organisaties uit verschillende sectoren actief op het terrein van beweegstimulering en/of ouderen.

In het afgelopen jaar heeft TNO Kwaliteit van Leven in samenwerking met het Nederlands Instituut voor Sport en Bewegen (NISB) zich in het kader van het PASEO project bezig gehouden met het bepalen van capaciteiten voor de promotie van fysieke activiteiten bij sedentaire ouderen in Nederland. Als vervolg hierop is er met verschillende partijen gewerkt aan alliantievorming op dit terrein. Hiervoor zijn interviews gehouden met betrokken organisaties en bestaande allianties.

Vanuit de interviews met de betrokken organisaties en bestaande allianties kwam naar voren dat er een voorkeur was om niet een geheel nieuwe alliantie op te richten maar zoveel mogelijk aan te sluiten bij bestaande samenwerkingsverbanden. Uit een kritische vergelijking van bestaande allianties op het terrein van (sedentaire) ouderen en beweegstimulering kwam naar voren dat *Fit for Life Nederland* de meeste overeenkomsten vertoont met de uitgangspunten van het PASEO project. De uitgangspunten zijn:

- Intersectoraal: sport, zorg/welzijn, sociaal, media etc.
- Doelgroep: sedentaire ouderen
- Actieve participatie doelgroep (direct of vertegenwoordigd)
- Promotie van fysieke activiteit
- Aktiegericht met het oog op implementatie

Vervolgens is alle organisaties gevraagd of, en zo ja hoe zij een bijdrage kunnen leveren aan een dergelijke alliantie. Een dertiental organisaties zijn op basis hiervan uitgenodigd om een samenwerking aan te gaan.

PASEO: Building Policy Capacities for Health Promotion through Physical Activity among Sedentary Older People

PASEO richt zich op het versterken van capaciteiten in twee kerngebieden: intersectoraal (organisaties linken tussen de verschillende sectoren) en binnen organisaties (bijv. doelstellingen, middelen).

Subdoelen

- Bepalen van bestaande capaciteiten voor de promotie van fysieke activiteit bij sedentaire ouderen: afgerond juni 2009.
- Het opzetten van een nationale alliantie om capaciteiten voor fysieke activiteit bij sedentaire ouderen te versterken: afronding december 2009.
- Coöperatief planningsproces van de nationale alliantie om capaciteiten te versterken: start januari 2010.
- Reguliere bijeenkomsten om de implementatie van nationale actieplannen bij te staan: tot einde project juni 2011.

Over de verschillende stappen wordt verantwoording afgelegd aan de Europese Commissie (via de uitvoeringsorganisatie EAHC) die het project financiert (met voor Nederland aanvullende subsidie vanuit het ministerie van VWS). Dit proces vindt gelijktijdig plaats in 15 andere Europese landen (zie ook www.paseonet.org).

Executive
Agency for
Health and
Consumers

PASEO

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Werkgroep ‘Sedentaire Ouderen’

Binnen het initiatief *Fit for Life Nederland* wordt een werkgroep ‘sedentaire ouderen’ opgericht. In het visiedocument waar 24 partijen zich aan hebben gecommitteerd staat Fit for Life Nederland als volgt omschreven: “*Fit for Life Nederland is een interventienetwerk met als doel een toenemend aantal 50+ers een leven lang te laten bewegen en sporten*”.¹

De werkgroep Sedentaire Ouderen:

- werkt aan het bevorderen van beweegstimulering bij de doelgroep sedentaire ouderen
- besluit in gezamenlijkheid welke activiteiten worden ontplooid en wat voor bijdrage de aangesloten partijen hieraan zullen leveren
- heeft verschillende rollen geïdentificeerd waar aangesloten partijen een rol in kunnen spelen (zie bijlage), aangevuld met de inbreng van betrokken organisaties in een voorbespreking op 19 november 2009
- coördinatie ligt bij NISB
- TNO ondersteunt, monitort en evalueert het proces in het kader van het PASEO project (zie kader)
- vanaf begin 2010 zal gewerkt gaan worden aan het plannen en uitvoeren van (implementatie)activiteiten op het gebied van beweegstimulering bij sedentaire ouderen. Hierbij vindt procesmatige ondersteuning plaats vanuit het PASEO project

¹ Uit Fit for Life Nederland, Een leven lang bewegen en sporten, door senioren- Een actiegericht visiedocument. Zeist, 2 december 2009.

- De werkgroep ‘sedentaire ouderen’ bestaat bij de start (december 2009) uit de volgende organisaties:
  - Bone and Joint Decade
  - CBO Kwaliteitsinstituut
  - GGD Nederland
  - KNGF
  - Ministerie van VWS
  - MO-groep
  - Movisie
  - NIGZ
  - NISB
  - NVFG
  - Omroep Max
  - TNO Kwaliteit van Leven
  - UnieKBO
- Deelname aan de werkgroep geschiedt op vrijwillige basis en is niet bindend.
- Uitbreiding is mogelijk in onderling overleg tussen de betrokken organisaties.